

प्रतापगड किल्ला, मौजे रानआडगावगौंड, ता.
महाबळेश्वर, जि. सातारा हे राज्य संरक्षित
स्मारक म्हणून घोषित करणेबाबतचा अंतिम
अधिसूचनेचा प्रस्ताव.

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.२३०/सां.का.३
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक : २० सप्टेंबर, २०२४

शासन निर्णय :-

प्रतापगड किल्ला मौजे-रानआडगावगौंड, ता.महाबळेश्वर, जि.सातारा हे राज्य संरक्षित स्मारक म्हणून घोषित करणेबाबत विहीत कार्यपद्धतीची प्रक्रिया पूर्ण झाली असल्याने व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई यांना या शासन निर्णयाद्वारे निदेश देण्यात येत आहेत की, या निर्णयाची सोबतची अंतिम अधिसूचना मराठी व इंग्रजी भाषेत महाराष्ट्र शासन सर्वसाधारण राजपत्र भाग-४ मध्ये प्रसिध्द करावी व सदर अधिसूचनेच्या ३० प्रती प्रधान सचिव, सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई व संचालक, पुरातत्व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांना पाठविण्यात याव्यात.

०२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय यांनी सदरहू अंतिम अधिसूचनेची प्रत स्मारकाजवळ ठळक ठिकाणी लावण्याची व्यवस्था करावी.

०३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०९२०१२२३८२३२३ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्र राज्याचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. व्यवस्थापक, शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, चर्नी रोड, मुंबई ४०० ००४.
२. संचालक, पुरातत्व व वस्तुसंग्रहालये संचालनालय, मुंबई.
३. सहायक संचालक, पुरातत्व विभाग, पुणे.
४. विभागीय आयुक्त, पुणे.
५. जिल्हाधिकारी, सातारा.
६. जिल्हा कोषाधिकारी, सातारा.
७. निवड नस्ती, सां.का.३

अधिसूचना

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग
मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग,
हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ३२.
दिनांक : २० सप्टेंबर, २०२४.

महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके :
व पुराणवस्तुशास्त्र
विषयक स्थळे व अवशेष
अधिनियम, १९६०

क्रमांक: रासंस्मा-२०२३.क्र.प्र/२३०.का.सां/३,-
ज्याअर्थी, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभागाची
शासकीय अधिसूचना क्र. रासंस्मा-२०२३/प्र.क्र.२३०/
सां.का.३, दि.०६ फेब्रुवारी, २०२४ अन्वये महाराष्ट्र
शासनाने यासोबत असलेल्या अनुसूचित निर्दिष्ट केलेले
प्राचीन व ऐतिहासिक स्मारक संरक्षित स्मारक म्हणून
घोषित करण्याचा शासनाचा इरादा असल्याची दोन
महिन्यांची मुदत दिली होती;

आणि ज्याअर्थी, असे स्मारक संरक्षित म्हणून
घोषित करण्यासंबंधी शासनाकडे कोणत्याही हरकती
आलेल्या नाहीत.

त्याअर्थी, आता महाराष्ट्र प्राचीन स्मारके व
पुराणवस्तुशास्त्रविषयक स्थळे व अवशेष अधिनियम, १९६०
(सन १९६१ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक १२) या
अधिनियमाच्या कलम ४ च्या पोट-कलम (३) अन्वये प्रदान
करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र
शासन याद्वारे उक्त प्राचीन व ऐतिहासिक स्मारक हे
संरक्षित स्मारक असल्याचे जाहीर करत आहे.

अनुसूची

स्थान : मौजे रानआडवागौड, तालुका : महाबळेश्वर जिल्हा : सातारा.

स्मारकाचे नांव : प्रतापगड किल्ला

मालकी : महाराष्ट्र शासन, जिल्हा परिषद सातारा, खाजगी उदयनराजे महाराज भोसले व प्रतापसिंह महाराज, वनविभाग, सां. बां. विभाग, ग्रामपंचायत इ.

तपशील : छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या आज्ञेनुसार मोरोपंत पिंगळे यांच्या देखरेखीखाली प्रतापगडाचे बांधकाम इ.स. १६५६ मध्ये पार पडले. छत्रपती शिवाजी महाराजांनी आदिलशाही सरदार अफजलखान याचा वध दि.१० नोव्हेंबर, १६५९ साली याच किल्ल्याच्या पायथ्याशी मोठ्या शिताफीने केला होता.

संरक्षित करावयाच्या स्मारकाचे क्षेत्रफळ : ८ हेक्टर ६४ आर

संरक्षित करावयाचे एकूण क्षेत्रफळ (स्मारकासह) : एकूण संरक्षित करावयाचे क्षेत्रफळ : ८ हेक्टर ६४ आर

संरक्षित करावयाच्या क्षेत्राच्या चतुःसीमा : पूर्व : फॉरेस्ट सर्वे क्र.१ अ;
पश्चिम : जिल्हा रायगडची सीमा;
उत्तर : मौजे रानआडवागौड सर्वे क्र. ३;
दक्षिण : फॉरेस्ट सर्वे क्र.१ अ.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नावाने,

(नंदा राऊत)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

NOTIFICATION

Tourism and Cultural Affairs Department
Mantralaya, Madam Cama Marg,
Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai – 400 032.
Dated: 20th September 2024.

Maharashtra Ancient
Monuments and
Archaeological Sites and
Remains Act, 1960

: No:rasansma2023/C.R.230/Sanka3,-

Whereas, by the Government Notification, No: rasansma 2023/C.R.230/Sanka 3, dated the 06th February 2024, the Government of Maharashtra had given two months' notice of its intention to declare the ancient and historical monument specified in the Schedule appended hereto to be a protected monument, as required by sub-section (1) of section 4 of the Maharashtra Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act, 1960 (Mah. XII of 1961);

And whereas the Government has not received any objection to the making of such declaration;

Now, therefore, in exercise of powers conferred by sub-section (3) of section 4 of the Maharashtra Ancient Monuments and Archaeological Sites and Remains Act, 1960 (Mah. XII of 1961), the Government of Maharashtra hereby declares that the said ancient and historical monument is a protected monument.

SCHEDULE

Locality: Ranaadvagaund,   **Taluka :** Mahabaleshwar,   **District:** Satara.

Name of the monument to be protected : Pratapgad Fort.

Ownership : Government of Maharashtra, Zilla Parishad Satara, Private Udayanraje Maharaj Bhosle, Pratapsingh Maharaj Bhosle, Forest Department, P.W.D. Department, Gram panchayat etc.

Particulars : As per the orders of Chhatrapati Shivaji Maharaj, the construction of Pratapgad was completed in AD 1656 under the supervision of Moropant Pingle. Chhatrapati Shivaji Maharaj killed Adilshahi Sardar Afzal Khan on November 10, 1659 at the base of this fort.

Area of the Monument to Be protected : 8 Hectare 64 Are

Total Area (including the monuments) to be protected : Total area = 8 Hectare 64 Are

Boundaries : East : Forest Survey No. 1A;
West : Boundary of Raigad district;
North : Survey no. 3 mauje Ranaadvagaund;
South : Forest survey no.1 A.

By order and in the name of the
Governor of Maharashtra

(Nanda Raut)
Deputy Secretary to Government